

Blik op de toekomst

Eindcongres
Je Ogen Uitkijken
13 oktober 2022

Workshop Haken en ogen

Workshopgever Bas Agricola

**De bijdrage van professionalisering aan de toetsbekwaamheid
van hbo-professionals**

Opbrengsten van een vragenlijstonderzoek

Bas Agricola, Kitty Meijer, Tamara van Schilt-Mol, Liesbeth Baartman

Programma

- Introductie
- Toetsing voldoet niet
- Vragenlijst
- Professionalisering
- Bijdrage aan toetsbekwaamheid
- Voortdurende toetsbekwaamheid
- Discussie

Mijn eigen toetsbekwaamheid

- Bas Agricola
- Projectlid Je Ogen Uitzien
- Hoofddocent en vz curriculumcommissie HU pabo en Master Educational Needs
- Onderzoeker HU Lectoraat beroepsonderwijs
- Proefschrift feedback interacties in het hbo
- Docent Voeding en dietetiek HAN

Publicaties formatief evalueren

Assessment in Education, Vol. 5, No. 1, 1998

7

Review of Educational Research
March 2008, Vol. 78, No. 1, pp. 153–189
DOI: 10.3102/0034654307313795
© 2008 AERA. <http://rer.aera.net>

Assessment and Classroom Learning

PAUL BLACK & DYLAN WILIAM

School of Education, King's College London, Cornwall House, Waterloo Road, London SE1 8WA, UK

Focus on Formative Feedback

Valerie J. Shute

Florida State University

Review of Educational Research
March 2007, Vol. 77, No. 1, pp. 81–112
DOI: 10.3102/003465430298487

Formative assessment and self-regulated learning: a model and seven principles of good feedback practice

David J. Nicol & Debra Macfarlane-Dick

To cite this article: David J. Nicol & Debra Macfarlane-Dick (2006) Formative assessment and self-regulated learning: a model and seven principles of good feedback practice, *Studies in Higher Education*, 31:2, 199–218, DOI: 10.1080/03075070600572090

To link to this article: <https://doi.org/10.1080/03075070600572090>

The Power of Feedback

John Hattie and Helen Timperley

University of Auckland

In het eerste decennium van deze eeuw verschijnen veel publicaties rondom formatief evalueren, er ontstond een verschuiving niet alleen in onderzoek maar ook in de praktijk van vooral summatief oordelen naar formatief evalueren.

Haken: Toetsing voldoet niet

<

Trouw

'Diplomafraude InHolland groter dan gedacht'

Hogeschool InHolland heeft op grotere schaal gerommeld met diploma's dan tot nu toe werd gedacht. Behalve trage studenten ontvingen ook andere studenten een diploma via een geheim traject zonder tussenkomst van de examencommissie.

23 september 2010, 14:01

Dat schrijft De Volkskrant donderdag op basis van bronnen rond de

In 2010/2011 was daar de diplomafraude in het hbo, met in de media vooral aandacht voor hogescholen InHolland en Windesheim. Er werd breed getwijfeld aan de waarde van het hbo diploma en aan de expertise van de hbo professionals.

Vreemde ogen dwingen

Vanaf toen ontstond een enorme aandacht voor toetsing in het hbo. Er verschenen rapporten zoals Vreemde ogen dwingen (2012), Beoordelen is mensenwerk (2014) en Zienderogen vooruit (2017). Vanuit de commissies en rapporten werden allerlei aanbevelingen geformuleerd die hbo instellingen moesten invoeren.

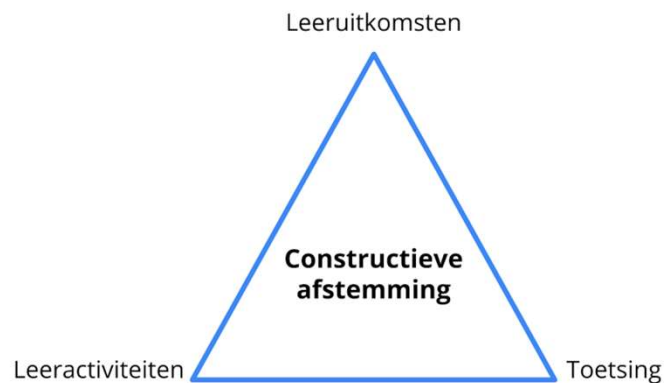
Aanbevelingen

- Vier ogen principe
- BKE
- SKE
- Landelijke kennistoetsen
- Kalibreersessies
- Protocol afstuderen

8

Die aanbevelingen richten zich op het vier-ogen-principe bij afstudeerwerk. BKE en SKE trajecten werden ingericht om hbo docenten te professionaliseren op toetsing. Toetsmatrijzen werden ontworpen om te verantwoorden welke kennis en vaardigheden werden getoetst, hoe de weging er uitzag, hoe de cesuur werd bepaald en hoe de relatie tussen de beoordelingscriteria van een toets was met de leerdoelen van het onderwijs en de eindkwalificaties van de opleiding. Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid werd verhoogd door kalibreersessie.

NVAO standaarden

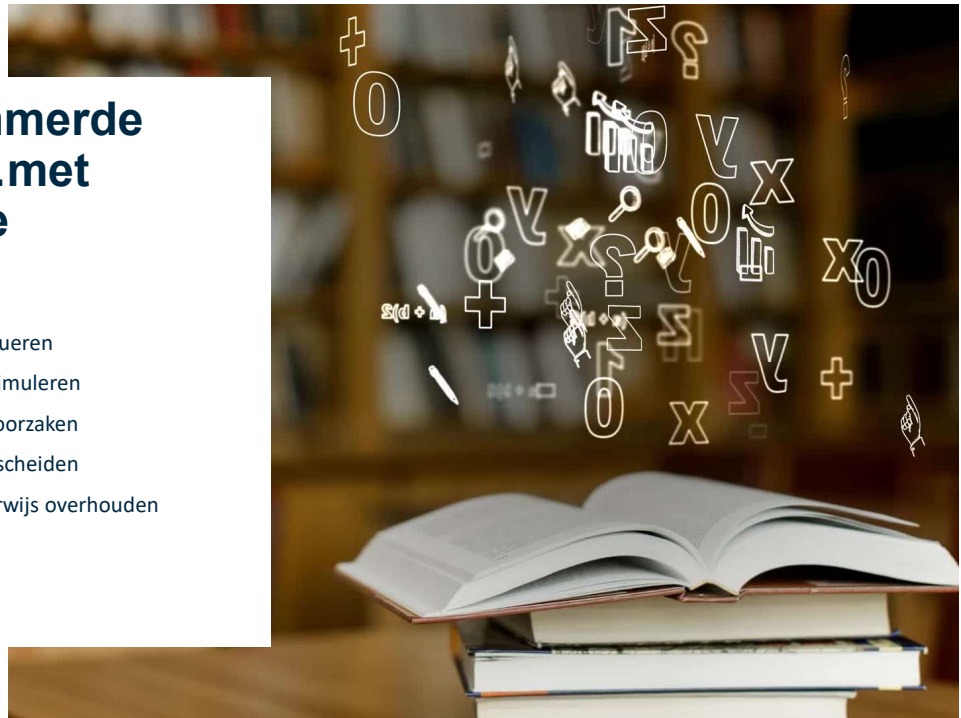

9

Ook de NVAO als organisatie verantwoordelijk voor de accreditatie van Nederlandse en Vlaamse opleidingen scherpte de standaarden aan waarop opleidingen werden beoordeeld. In de standaarden kreeg toetsing een prominente plek in standaard 3 en in de beoogde en gerealiseerde leerresultaten (standaard 1 en 4).

Dichtgetimmerde curricula...met toetsen die

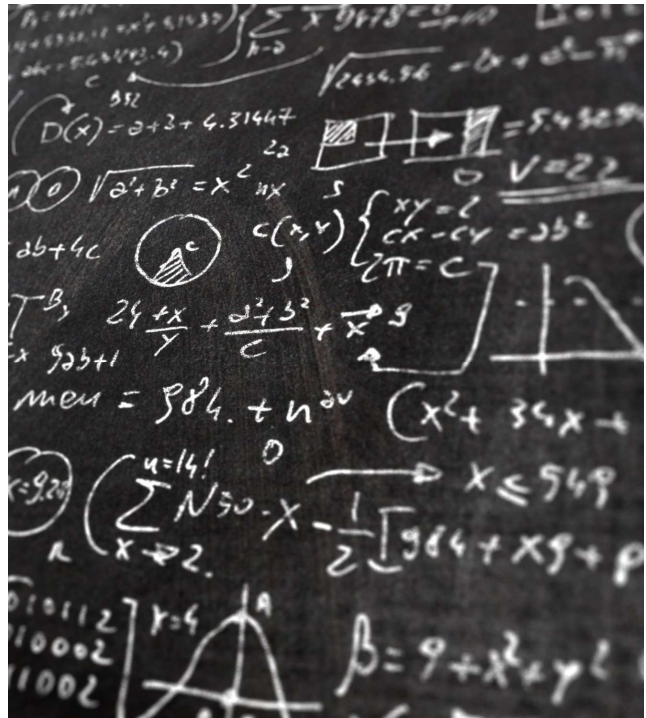
- Vooral summatief evalueren
- Toetsgestuurd leren stimuleren
- Enorme toetsdruk veroorzaken
- Onderwijs en toetsen scheiden
- Minder tijd voor onderwijs overhouden

Al die ontwikkelingen met een enorme focus op toetsing hebben landelijk geleid tot curricula die vaak zijn dichtgetimmerd met toetsen

Dichtgetimmerde curricula met...onderwijskundige termen die

- Verantwoording uitstralen
- Leiden tot lijstjes, rubrics en matrices
- Spraakverwarring opleveren
- Juist minder afstemming veroorzaken

Maar curricula zijn ook dichtgetimmerd met allerlei onderwijskundige termen waarin opleidingen zich verantwoorden bijvoorbeeld tijdens accreditaties maar daardoor vaak ook onbegrijpelijk zijn geworden en juist spraakverwarring veroorzaken in plaats van afstemming.

Dichtgetimmerd curriculum

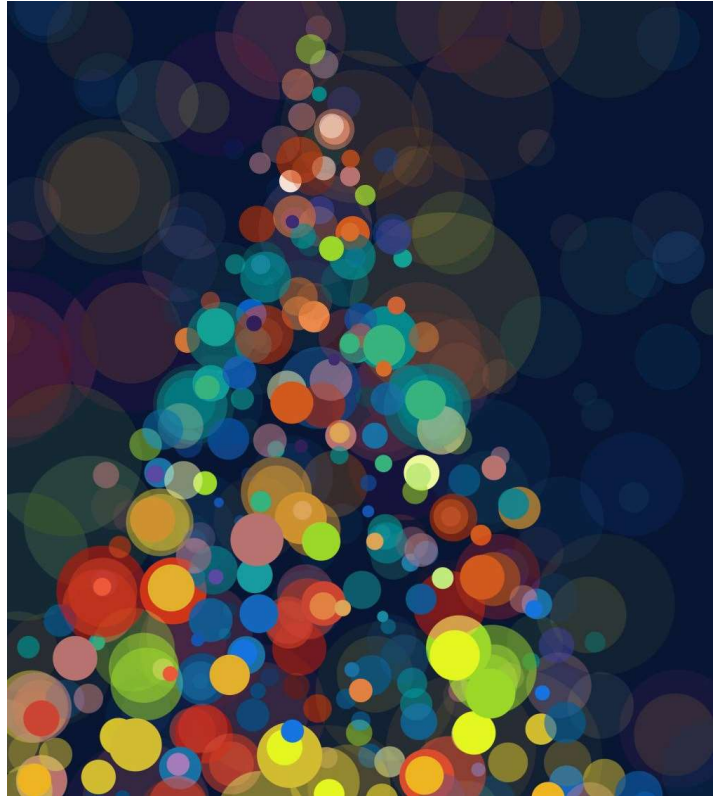
- Beroepsbeeld
- Leerlijnen
- Beroepsprofiel
- Kerntaken en deeltaken
- Opleidingsprofiel
- Dublin descriptoren
- Competenties
- Kennisbasis
- Bekwaamheidseisen
- Indicatoren
- Niveaus van beheersing
- Leernutkomsten
- Cumulatief en concentrisch curriculum
- Vakken of cursussen
- Fases en Jaren
- Geïntegreerde toetsen
- Leerdoelen
- Gecombineerde toetsen
- Summatieve (deel)toetsen
- Beroepsproducten en kennistoetsen
- Leerroutes
- Onderwijs/toets route

12

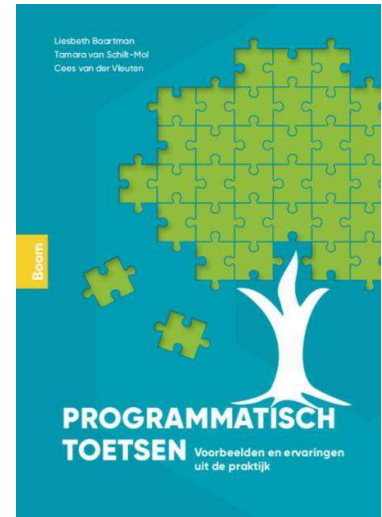
In beleidsplannen en opleidingsplannen worden talrijke termen gebruikt.

Ogen: Wat dan wel?

- Minder door hoepels springen
- Leren van ipv voor een toets
- Eigenaarschap student
- Positief effect van feedback op leren
- Geïntegreerd, betekenisvol leren
- Leren op werkplek

Publicaties met nadruk op ontwikkeling

Project Je Ogen Uitzien

Hogescholen zijn ondersteund en geprofessionaliseerd op het gebied van de inrichting van BKE en SKE en het gebruik van het Protocol Afstuderen 2.0.

Vraagstelling:

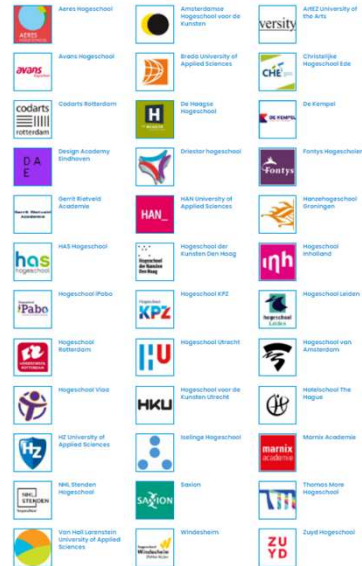
Welke bijdrage hebben professionaliseringsactiviteiten op de gepercipieerde toetsbekwaamheid van hbo-professionals in Nederland?

Binnen dit project zijn hogescholen ondersteund en geprofessionaliseerd op het gebied van de inrichting van Basis Kwalificatie examinering (BKE) en Senior Kwalificatie Examinering (SKE) als onderdeel van de Basis Didactisch Bekwaamheid (BDB) en Senior Didactische Bekwaamheid (SDB) en het gebruik van het Protocol Afstuderen 2.0.

Vragenlijst toetsbekwaamheid

De vragenlijst bestond uit 6 delen

- Deel A Algemene vragen.
- Deel B Landelijk Netwerk Toetsbekwaamheid.
- Deel C Toetsbekwaam door BKE/SKE en professionaliseringsactiviteiten.
- Deel D Protocol afstuderen.
- Deel E Verankering toetsbekwaamheid in de opleiding/hogeschool.

De vragenlijst bestond uit 6 delen en aan alle 36 hogescholen van de VH is gevraagd of ze de vragenlijst wilden voorleggen aan hun medewerkers.

Respondenten

Van de respondenten werkte 14% ($n = 69$) korter dan 2 jaar in het hbo; 14% ($n = 73$) tussen de 2 en 5 jaar in het hbo en 72% ($n = 368$) langer dan 5 jaar in het hbo. Van de totale groep deelnemers had 54% ($n = 277$) geen eerdere ervaring in het onderwijs; 14% ($n = 71$) had ervaring in het primair onderwijs; 18% ($n = 92$) in het voortgezet onderwijs; 11% ($n = 58$) in het middelbaar beroepsonderwijs en 11% ($n = 58$) in het wetenschappelijk onderwijs.

Welke rol heeft u? (1)

451	88%	heeft een rol als docent
345	68%	heeft een rol als examiner
280	55%	heeft een rol als ontwikkelaar of ontwerper van het curriculum
133	26%	heeft een rol als lid van een examencommissie of toetscommissie
100	20%	heeft een rol als onderzoeker
59	12%	heeft een rol als onderwijskundig adviseur
52	10%	heeft nog andere rollen zoals loopbaanbegeleider of ICT adviseur
34	7%	heeft een rol als manager
23	5%	heeft een rol als kwaliteitszorgmedewerker

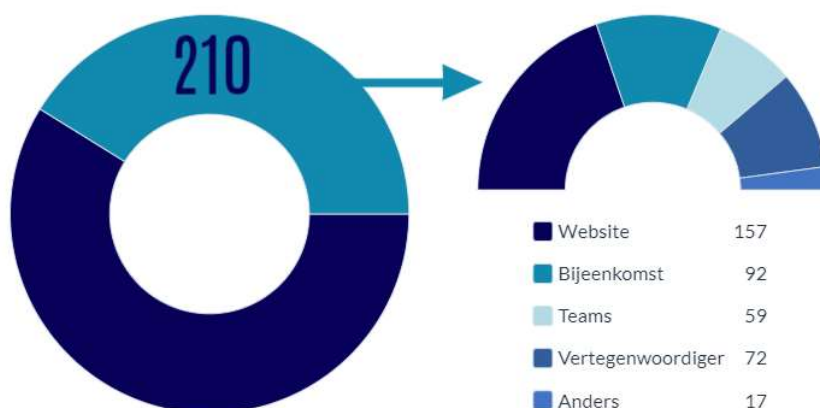
Respondenten hadden verschillende rollen binnen hun opleiding en/of instelling.

Welke rol heeft u? (2)

	Docent	Examinator	Ontwikkelaar en/of ontwerper	Lid examen- of toetscommissie	Onderwijskundig adviseur	Kwaliteitszorg medewerker	Manager	Onderzoeker
Docent	451	337	272	115	32	13	19	93
Examinator		345	239	109	24	10	17	70
Ontwikkelaar en/of ontwerper			280	81	28	8	13	69
Lid examen- of toetscommissie				133	16	6	2	23
Onderwijskundig adviseur					59	10	3	12
Kwaliteitszorg medewerker						23	2	3
Manager							34	6
Onderzoeker								100

Respondenten konden meer rollen aanvinken in de vragenlijst. In deze tabel is te zien welke dubbelrollen door de respondenten worden vervuld.

Wie kent het netwerk toetsbekwaamheid?

De bekendheid van het netwerk toetsbekwaamheid, waarbinnen het project Je ogen uitkijken is uitgevoerd, werd bevraagd.

Wat voor professionaliseringsactiviteiten heeft u de afgelopen 3 jaar gedaan?

Activiteit	Percentage	Aantal
Kalibratiesessie(s)	66%	338
Intervisie en/of consultatie sessie(s) met collega's	58%	298
Bijeenkomsten toetsing op hogeschool	55%	281
BKE afgerond of mee bezig	49%	251
Nieuwe vormen van toetsen uitgeprobeerd	44%	223
Raadplegen informatie zoals boek, vakblad of website	43%	260
Bijeenkomsten toetsing landelijk	28%	145
SKE afgerond of mee bezig	22%	112
Onderwijskundige opleiding met aandacht voor toetsing	14%	69
Anders, namelijk...	8%	41

Dit zijn de activiteiten die hbo professionals de afgelopen drie jaar hebben uitgevoerd om zich te professionaliseren in hun toetsbekwaamheid. Valt u iets op aan deze percentages? Of aan een van de activiteiten? De onderzoekers vonden het interessant dat binnen de top 5 verschillende activiteiten staan waarin interactie met collega's centraal staat.

Waarom professionaliseren? (1)

Reden	Percentage	Aantal
Uit eigen interesse	64%	325
Het was een verplichting	43%	218
Vanwege veranderingen in de opleiding	34%	172
Nieuwe rol of functie binnen opleiding of hogeschool	29%	146
Inwerken als startend hbo-professional	26%	130
Anders, namelijk...	16%	80

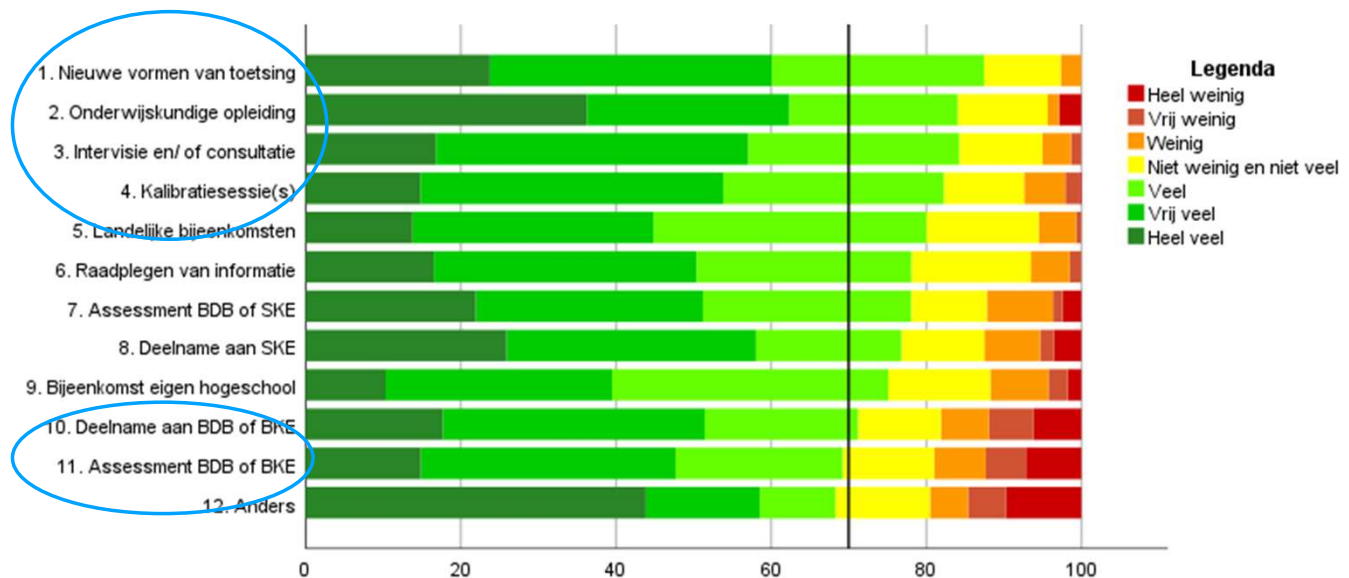
We hebben de deelnemers ook gevraagd waarom ze zich hebben geprofessionaliseerd. Veel deelnemers gaven aan dat dit uit eigen interesse is geweest, maar ook een behoorlijk percentage deed het vanwege een verplichting. Eigen interesse wordt door de onderzoekers als positief geïnterpreteerd. Een groot deel van de Hbo professionals werkt aan hun toetsbekwaamheid omdat ze dit zelf interessant vinden en omdat ze dit zien als onderdeel van hun werk.

Waarom professionaliseren? (2)

	Startende hbo-professional	Nieuwe rol of functie	Het was een verplichting	Uit eigen interesse	Veranderingen in de opleiding
Startende hbo-professional	130	41	58	76	28
Nieuwe rol of functie		146	45	102	49
Het was een verplichting			218	117	57
Uit eigen interesse				325	126
Veranderingen in de opleiding					173

Overigens konden de redenen voor professionalisering ook gecombineerd worden. Zo waren er 117 deelnemers die uit interesse zich professionaliseerden maar dit ook als een verplichting voelden.

Bijdrage aan toetsbekwaamheid (1)

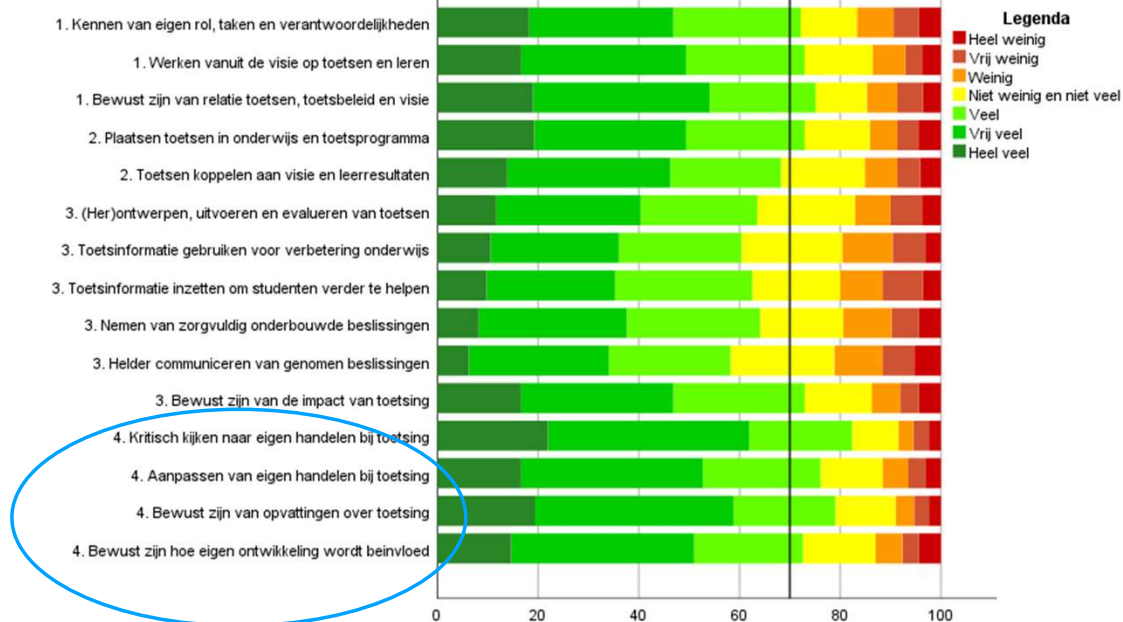
Daarna is de respondenten gevraagd wat volgens hun de bijdrage aan toetsbekwaamheid is geweest van de professionalisering activiteiten die zij hebben gevolgd. Hoewel alle activiteiten veel, vrij veel en heel veel hebben bijgedragen aan toetsbekwaamheid volgens de respondenten, springen het uitproberen van nieuwe vormen van toetsing, het volgen van een onderwijskundige opleiding met aandacht voor toetsing en de kalibratie/intervisie er boven uit. Het minst hoog, maar nog steeds hoog, scoort de deelname en de afronding aan het BKE traject, terwijl dit precies de activiteit is waar hogescholen zwaar op in zetten.

Herijking BKE/SKE

- Kwaliteit 1: je handelt binnen context van het toetsbeleid en -organisatie
- Kwaliteit 2: je handelt binnen het onderwijs- en toetsprogramma
- Kwaliteit 3: je past toetskennis en -vaardigheden adequaat toe
- Kwaliteit 4: je blijft toetsbekwaam

Een onderdeel van het JOU project is de herijking van de BKE en SKE geweest. Van leerresultaten (2013) om toetsbekwaam te zijn naar kwaliteiten om toetsbekwaam te blijven (2020). Deze wijziging was nodig om te benadrukken dat 1 certificering onvoldoende is om toetsbekwaam te blijven in een steeds veranderend onderwijsomgeving waarin nieuwe visies op toetsing zijn ontstaan die worden gebruikt in instellingen en opleidingen. De kwaliteiten zijn beschreven op niveau van de hbo professional en zijn in de basis voor BKE en SKE gelijk.

Bijdrage aan toetsbekwaamheid (2)

In een volgende reeks vragen zijn de respondenten bevraagd op de bijdrage van de professionaliserings activiteiten als geheel en hun bijdrage op de toetsbekwaamheid zoals beschreven in de nieuwe BKE kwaliteiten. Opvallend is dat vooral de bijdrage aan de nieuwe kwaliteit 4 en dus aan toetsbekwaam blijven hoog is.

Wie kent het protocol afstuderen?

10% (n = 51) bekend en gebruikt
 18% (n = 91) bekend en niet gebruikt
 71% (n = 368) kent het protocol niet

- bij doorontwikkeling van het afstudeerprogramma en
- om dubbelingen uit het toetsprogramma te halen;
- ter verantwoording bij accreditaties
- bij landelijke kalibreersessies
- om kritisch naar curricula te kijken
- bij het bepalen van de plek van onderzoekend vermogen

Protocol
 Verbeteren en Verantwoorden van
 Afstuderen in het hbo 2.0

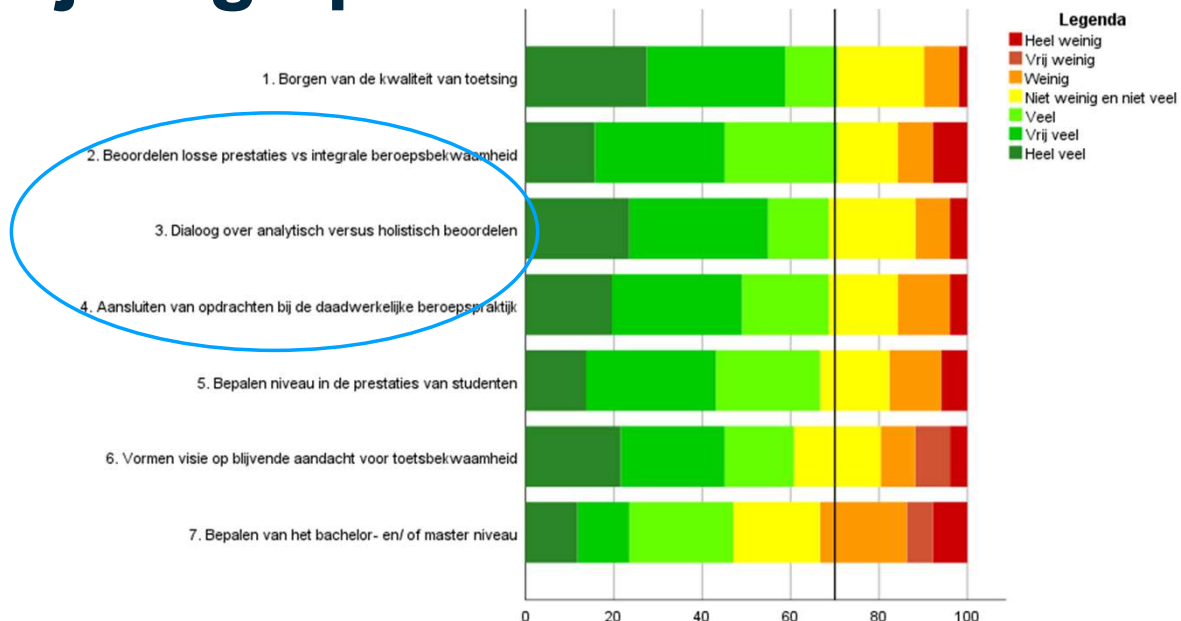
April 2017

Daan Andriessen | Hogeschool Utrecht
 Dominique Sluijsmans | Zuyd Hogeschool
 Mirjam Snel | Hogeschool Utrecht
 Aleksandra Jacobs | Zuyd Hogeschool

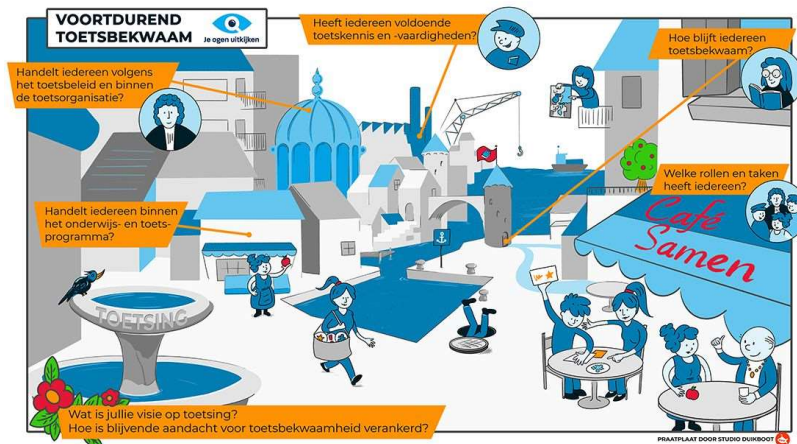
Ook het Protocol Afstuderen is onderdeel van het project Je ogen uitkijken geweest. Het protocol afstuderen is een conceptueel kader dat beschrijft wat de belangrijkste elementen zijn om tot een samenhangend en consistent afstudeerprogramma te komen. De eindkwalificaties van hbo-studenten worden beoordeeld via een samenhangend programma van beroepsopdrachten. Die visie vormt de basis van het Protocol Afstuderen. Alleen het uitvoeren van afstudeeronderzoek bijvoorbeeld, representeert vaak maar voor een klein deel de eindkwalificaties van de opleiding. De deelnemers zijn bevraagd of ze bekend zijn met het protocol en de deelnemers die met het protocol hebben gewerkt is gevraagd waar ze het protocol voor hebben gebruikt.

Bijdrage protocol afstuderen

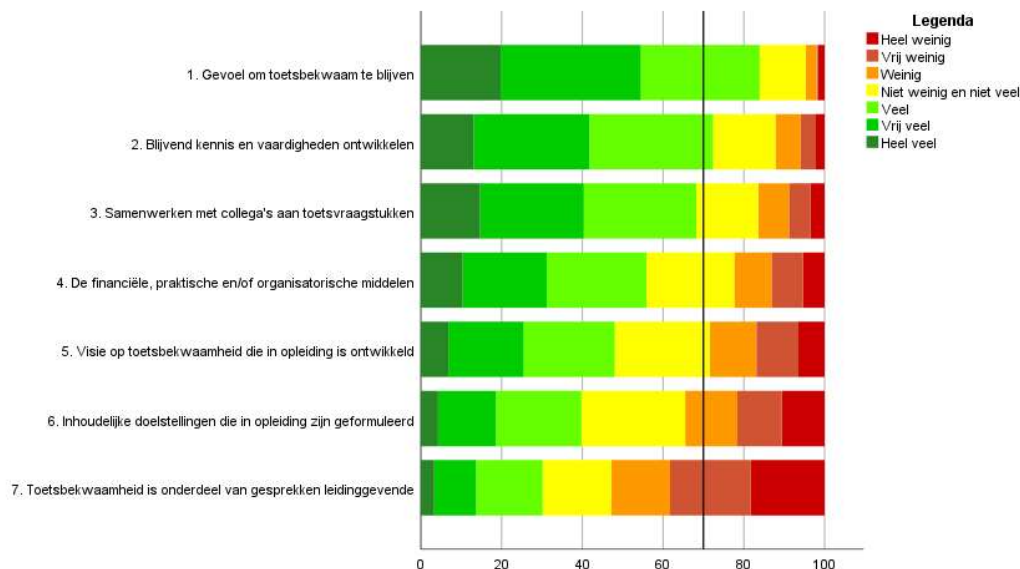
Ook de bijdrage van het protocol aan de toetsbekwaamheid in de opleiding is gevraagd. In dit Figuur is te zien dat 71% van de hbo professionals vindt dat het protocol afstuderen (heel/vrij) veel heeft bijgedragen aan het borgen van de toetskwaliteit; aan het denken over integrale beoordeling (71%), aan de dialoog over analytisch versus holistisch beoordelen (69%), aan het aansluiten van opdrachten aan de beroepspraktijk (69%). Het werken met het protocol heeft het minst bijgedragen aan het bepalen van het bachelor/master-niveau (47%).

Waardoor blijft u voortdurend toetsbekwaamheid?

Tot slot zijn de respondenten gevraagd hoe zij werken aan voortdurende toetsbekwaamheid. Het project Je ogen uitkijken heeft voor het voeren van gesprekken binnen de instelling of opleiding over voortdurende toetsbekwaamheid een praatplaat laten ontwikkelen. De praatplaat is tot stand gekomen na verschillende expertmeetings waarin uiteindelijk 6 elementen zijn geselecteerd die belangrijk zijn als het gaat om duurzame verankering: Visie, Cultuur, Beoogde resultaten, Mensen, Structuur en Middelen.

Voortdurende toetsbekwaamheid

In de vragenlijst zijn de hbo professionals bevraagd in hoeverre deze 6 elementen bijdragen aan hun voortdurende toetsbekwaamheid. Van de hbo-professionals gaf 84% aan (vrij/heel) sterk het gevoel te hebben dat ze toetsbekwaam kunnen blijven. Het blijvend kennis en vaardigheden ontwikkelen (72%) en het samenwerken met collega's aan toetsvraagstukken (68%) om toetsbekwaam te blijven komt (vrij/heel) veel voor. Het ontbreken van inhoudelijke doelstellingen in de opleiding (40%), als ook een visie op toetsbekwaamheid (48%) komt een stuk minder vaak voor. Toetsbekwaamheid is tot slot nauwelijks een onderdeel van gesprekken met de leidinggevende (30%). De onderzoekers concluderen dat sommige elementen misschien een lagere bijdrage hebben, maar dat hbo professionals door blijvend hun kennis en vaardigheden te ontwikkelen en samen te werken met collega's aan toetsvraagstukken goed in staat zijn om toetsbekwaam te blijven.

Conclusie

- Professionalisering activiteiten
- Bijdrage aan toetsbekwaamheid
- Protocol afstuderen
- Voortdurende toetsbekwaamheid

Meer lezen: <https://toetsbekwaamheid.nl/wp-content/uploads/2022/11/De-bijdrage-van-professionalisering-aan-de-toetsbekwaamheid-van-hbo-professionals.pdf>

Vragen: bas.agricola@hu.nl

Discussie

- Wat zie je als belangrijke vraagstukken rondom toetsing die jouw opleiding of hogeschool de komende jaren moet oppakken?
- Wat is er nodig om dit vraagstuk goed op te kunnen pakken?

Wat zijn de uitdagingen op het gebied van toetsbekwaamheid voor komende jaren in uw organisatie?

BEDANKT!